

บทที่ 7

เมื่อ Proskyneō ใช้กับพระเยซู นั้นหมายถึงการนมัสการพระเจ้าหรือไม่?

กำลังนมัสการพระเยซู หรือว่ากำลังกราบเคารพพระเยซู?

เมื่อพวกนักปราชญ์ไปพบพระกุมารเยซูนั้น (มัทธิว 2:11)¹ พวกเขาได้ “กราบนมัสการ” พระเยซู (ฉบับ ESV) หรือว่าพวกเขาได้ “กราบแสดงความเคารพ” พระองค์กันแน่ (ฉบับ NJB)? ตรงนี้เราจะเห็นการแปลคำกรีก *proskyneō* ในสองแบบที่แตกต่างกันจากพระคัมภีร์หลักสองฉบับ

เราจะเห็นว่า พจนานุกรมภาษากรีก-อังกฤษให้คำนิยามพื้นฐานสองอย่างเกี่ยวกับ *proskyneō* อย่างหนึ่งเป็นความหมายอันดับแรกและสำคัญที่สุด และอีกอย่างเป็นความหมายรองและความหมายที่แตกออกมา ความหมายอันดับแรกคือ “การคุกเข่าต่อหน้าใครบางคน” หรือ “การหมอบกราบต่อหน้าใครบางคน” นี่เป็นการแสดงออกทางกายในการแสดงความเคารพต่อใครบางคนโดยไม่จำเป็นต้องถือว่าคนนั้นเป็นพระเจ้าสำหรับเขา (ตัวอย่างเช่น หมอบกราบต่อหน้านายร้อยชาวโรมัน) แต่ในบางบริบท *proskyneō* อาจมีความหมายที่แตกออกมาของการนมัสการ ในขณะที่ความหมายอันดับแรกไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการบ่งชี้ถึงพระเจ้า ส่วนความหมายรอง อาจเกี่ยวข้องกับการนมัสการพระเจ้า

เมื่อเราพบคำ *proskyneō* ในพระคัมภีร์ใหม่ คำถามว่าอันไหนเป็นความหมายที่มุ่งหมายไว้นั้น ก็มักจะแก้ปัญหาก็ได้โดยดูว่า เป้าหมายของ *proskyneō* คือใคร ถ้าเป้าหมายคือพระเจ้า *proskyneō* ก็จะหมายถึงการนมัสการพระเจ้า (เช่น มัทธิว 4:10 “จงกราบนมัสการองค์พระผู้เป็นเจ้าพระเจ้าของท่าน”) แต่ถ้าเป้าหมายคือมนุษย์ที่มีตำแหน่งสูง อย่างเช่น ผู้บังคับกองพันทหารโรมัน ดังนั้น *proskyneō* ก็จะหมายถึงการคุกเข่าหรือการแสดงความเคารพ โดยไม่ได้บ่งชี้ถึงพระเจ้า

ด้วยเหตุนี้ความหมายที่มุ่งหมายไว้ของ *proskyneō* จึงมักจะขึ้นอยู่กับผู้ที่เป็นเป้าหมายของ *proskyneō* ว่าเขาถูกมองว่าเป็นพระเจ้าหรือไม่ การใช้คำ *proskyneō* เฉยๆ ในตัวของมันเองแล้ว ไม่ได้ทำให้บุคคลนั้นเป็นพระเจ้า เพราะการที่คุกเข่าต่อใครสักคนนั้น ไม่จำเป็นว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับการนมัสการพระเจ้า

ในสมัยโบราณแถบตะวันออกใกล้นั้น การคุกเข่าหรือการหมอบกราบจะเป็นอาภักดิ์ที่คุ้นชินในการแสดงความเคารพหรือความนอบน้อม และไม่ได้ถือว่าเป็นการนมัสการพระเจ้า เราจะเห็นสิ่งนี้ไม่

¹ มัทธิว 2:11 เมื่อเข้าไปในบ้านก็พบพระกุมารกับนางมารีย์มารดา จึงก้มลงนมัสการพระกุมารนั้น แล้วเปิดหีบสมบัติของพวกเขาและถวายเครื่องบรรณาการแด่พระกุมาร คือ ทองคำ กำยาน และมดยอบ

เฉพาะแต่ในพระคัมภีร์ใหม่เท่านั้น แต่จะเห็นในพระคัมภีร์เดิมภาษากรีกฉบับเซปทัวจินต์² ซึ่งแปลมาจากพระคัมภีร์ภาษาฮีบรูอีกด้วย เราจะให้สองตัวอย่าง คือที่อับราฮัมน้อมตัวคานับตรงหน้าคนฮิตไทต์ (ปฐมกาล 23:12)³ และดาวิดก้มลงถึงดินกราบไหว้ซาอูล (1 ซามูเอล 24:8;⁴ ข้อ 9 ในฉบับเซปทัวจินต์) คำที่ใช้ในฉบับเซปทัวจินต์ของทั้งสองข้อนี้ก็คือ *proskyneō* ดังนั้นจึงเป็นข้อผิดพลาดที่จะสรุปว่าพระเยซูทรงเป็นพระเจ้า เพียงเพราะข้อเท็จจริงที่ว่าใช้ *proskyneō* กับพระองค์

proskyneō หมายถึงอะไรเมื่อใช้กับพระเยซู?

คำ *proskyneō* มีปรากฏทั้งหมด 60 ครั้งในพระคัมภีร์ใหม่ ซึ่งใช้กับพระเยซู 17 ครั้ง (ทรงเป็นเป้าหมายของ *proskyneō* ในทั้งหมด 17 ครั้ง) รายการทั้งหมดของ 60 ตัวอย่างจะให้ไว้ด้านล่าง

เมื่อใช้ *proskyneō* กับพระเยซู ฉบับอิงลิชแสดนดาร์ต⁵ มักจะแปลว่า “นมัสการ” (เช่น พวกสาวก “กราบนมัสการ” พระเยซู หลังจากที่พระองค์ทรงทำให้พายุสงบลง, มัทธิว 14:33)⁶ แต่บางครั้งก็แปลว่า “คุกเข่า” (มัทธิว 20:20)⁷ ฉบับอิงลิชแสดนดาร์ต, ฉบับนิวอินเตอร์เนชันแนล, และฉบับนิวอเมริกันแสดนดาร์ต⁸ มีแนวโน้มที่จะแปล *proskyneō* ว่า “นมัสการ” เมื่อใช้กับพระเยซู โดยสันนิษฐานถึงความเป็นพระเจ้าของพระองค์

แต่พระคัมภีร์อีกหลายฉบับที่แปล *proskyneō* เมื่อใช้กับพระเยซูในลักษณะที่แตกต่างจากฉบับอิงลิชแสดนดาร์ต คือแทนที่จะบอกว่าพวกนักปราชญ์ “กราบนมัสการ” พระกุมารเยซู (มัทธิว 2:11) แต่คำแปลของฉบับเหล่านี้ไม่ได้บอกถึงการนมัสการเลย ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างบางส่วน เช่นแปลว่า “กราบถวายบังคมพระองค์” (ฉบับนิวเยรูซาเล็ม, ฉบับนิวรีไวส์แสดนดาร์ต, ฉบับนิวอเมริกัน, และฉบับดาร์บี);⁹ “ถวายเกียรติพระองค์” (ฉบับคอมมอนอิงลิช); “ยกย่องพระองค์” (ฉบับดูเอ-ริมส์); “น้อมตัวลงเพื่อถวายบังคมพระองค์” (ฉบับรีไวส์อิงลิช);¹⁰ และ “หมอบกราบด้วยความนับถือพระองค์” (ฉบับไอทีเอ็นที)¹¹ ทั้งนี้แม้จะมีข้อเท็จจริงว่า พระคัมภีร์เหล่านี้บางฉบับมีหลักฐานรับรองของผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพ ไม่ว่าจะด้วยชื่อเสียงหรือด้วยใบอนุญาตของคาทอลิก ซึ่งเป็น “ตรารับรอง” ของคริสตจักรคาทอลิกสำหรับฉบับนิวเยรูซาเล็ม, ฉบับนิวอเมริกัน, และฉบับดูเอ-ริมส์

ฉบับอิงลิชแสดนดาร์ตแปลมัทธิว 2:11 ให้หมายถึง “การนมัสการ” พระกุมารเยซู แต่การแปลนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากคู่มืออธิบายพระคัมภีร์หลาย ๆ ฉบับของความเชื่อในตรีเอกานุภาพในการค้นคว้าข้อนี้

² LXX (Septuagint หมายถึง 70 เป็นจำนวนผู้แปลพระคัมภีร์จากภาษาฮีบรูเป็นภาษากรีก) ผู้แปล

³ ปฐมกาล 23:12 “อับราฮัมก็น้อมตัวคานับต่อหน้าชาวแผ่นดินนั้น”

⁴ 1 ซามูเอล 24:8 ดาวิดก็ร้องทูลซาอูลว่า “ข้าแต่กษัตริย์ เจ้านายของข้าพระองค์ และเมื่อซาอูลทรงเหลียวดู ดาวิดก็ก้มลงถึงดินกราบไหว้” (ฉบับไทยคิงเจมส์)

⁵ English Standard Version (ESV)

⁶ มัทธิว 14:33 พวกที่อยู่ในเรือจึงมากราบนมัสการพระองค์ ทูลว่า “พระองค์เป็นพระบุตรของพระเจ้า”

⁷ มัทธิว 20:20 “แล้วภรรยาของเศเบดีพบุตรชายของนางมาคุกเข่าทูลขอพระเยซู”(ฉบับอมตธรรมร่วมสมัย)

⁸ New International Version (NIV), New American Standard Version (NASB)

⁹ New Jerusalem Bible (NJB), New Revised Standard Version (NRSV), New American Bible (NAB), Darby

¹⁰ Common English Bible (CEB), Douay-Rheims Bible, Revised English Bible (REB)

¹¹ Idiomatic Translation of the New Testament (ITNT)

ของพวกเขา ตัวอย่างเช่น *คู่มืออธิบายพระคัมภีร์ฉบับทินดัล*¹² กล่าวว่า “คำกริยาว่า *นมัสการ* (*proskyneō*) มีความหมายเพียงว่า กราบแสดงความเคารพมนุษย์ที่มีตำแหน่งสูง” จอห์น คาลวิน กล่าวอย่างหนักแน่นใน *คู่มืออธิบายพระคัมภีร์* ของเขาว่า พวกนักปราชญ์ไม่ได้มาเพื่อนมัสการพระเยซู แต่มาเพื่อคารวะพระองค์ว่าเป็น “กษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่มาก” หนังสืออธิบายพระคัมภีร์ของ ดร.คอนสแตนติน¹³ กล่าวไว้ว่า คำกล่าวของพวกนักปราชญ์นั้น “ไม่จำเป็นต้องหมายความว่า พวกเขาเห็นว่าพระองค์เป็นพระเจ้า” แต่ “เพราะพวกเขาต้องการจะกราบถวายบังคมพระองค์” *คู่มือพระคัมภีร์ของผู้อธิบาย*¹⁴ กล่าวว่า “คำกล่าวของพวกนักปราชญ์แสดงให้เห็นว่า เป็นการถวายบังคมกษัตริย์มากกว่าเป็นการนมัสการพระเจ้า”

ความแตกต่างในการแปลยังมีให้เห็นในข้ออื่น ๆ เช่น มัทธิว 14:33 ที่ฉบับอิงลิช แสตนด์บายด์ กล่าวว่า พวกสาวก “กราบนมัสการ” พระเยซูหลังจากที่พระองค์ทรงทำให้พายุสงบลง แต่พระคัมภีร์ส่วนใหญ่ที่ได้กล่าวมาก่อนแล้ว พูดถึงการน้อมตัวลงต่อพระเยซูหรือการกราบแสดงความเคารพพระองค์ ตัวอย่างเช่น ฉบับนิวเยรูซาเล็ม ใช้คำว่า “กราบลงตรงหน้าพระองค์” และฉบับนิวอิงลิช¹⁵ กับฉบับรีไวส์อิงลิช ใช้คำว่า “คุกกราบลงแทบพระบาทของพระองค์”

คำถามที่สำคัญสำหรับบรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพ

เนื่องจาก *proskyneō* สามารถหมายถึง “กราบแสดงความเคารพ” หรือความหมายที่น้อยกว่าปกติว่า “นมัสการ” อันไหนคือความหมายที่มุ่งหมายไว้เมื่อใช้กับพระเยซูหรือ? เป็นไปได้ไหมที่เราจะได้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ *proskyneō* ที่ไม่ขึ้นอยู่กับข้อสันนิษฐานตามหลักคำสอน? และเราสามารถจะผ่านทางตันนี้ได้ไหม ที่บรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพใช้ *proskyneō* ให้หมายถึงการนมัสการพระเยซู และบรรดาผู้ที่ไม่เชื่อในตรีเอกานุภาพใช้ให้หมายถึงการคุกเข่าลงต่อหน้าพระพักตร์พระเยซู?

ปัญหาที่เพิ่มขึ้นก็คือ มัทธิว 2:11 (เรื่องพระกุมารเยซูกับพวกนักปราชญ์) ไม่มีหลักฐานภายใน¹⁶ ที่ชัดเจน ที่จะสนับสนุนการตีความอันหนึ่งมากกว่าอีกอันหนึ่ง ดังนั้นหากคุณเชื่อว่าพวกนักปราชญ์นมัสการพระเยซูว่าเป็นพระเจ้า *proskyneō* ก็จะหมายถึง “นมัสการ” สำหรับคุณ แต่ถ้าคุณเชื่อว่าพวกนักปราชญ์กราบบังคมพระเยซู *proskyneō* ก็จะหมายถึง “กราบแสดงความเคารพ” สำหรับคุณ ดังนั้นจะมีปัจจัยภายนอกและปัจจัยที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงอะไรไหม ที่จะสามารถผ่านทางตันนี้ได้?

ดีที่เราจะมีวิธีผ่านทางตัน เพราะมีข้อเท็จจริงสี่ข้อที่สามารถพิสูจน์ความจริงได้ และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงโดยไม่ขึ้นกับข้อสันนิษฐานตามหลักคำสอน ไม่มีข้อไหนที่เป็นข้อสรุปโดยตัวมันเอง แต่เมื่อเอาข้อเท็จจริงทั้งสี่ข้อมารวมกัน ข้อเท็จจริงเหล่านั้นจะชี้นำเราไปยังความหมายที่ถูกต้องของ *proskyneō* เมื่อมีการใช้กับพระเยซู

¹² Tyndale Commentary

¹³ Constable's Expository Notes

¹⁴ Expositor's Bible Commentary

¹⁵ New English Bible (NEB)

¹⁶ วิธีการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นการประเมินเนื้อหาของข้อมูลที่ปรากฏในหลักฐานนั้น ๆ เพื่อดูว่าตรงกับข้อเท็จจริงหรือไม่ (ผู้แปล)

ข้อเท็จจริง # 1 การนมัสการไม่ใช่ความหมายพื้นฐานของ *proskyneō* แต่เป็นเพียงความหมายที่แตกแขนงมารากรากศัพท์

พจนานุกรมภาษากรีก-อังกฤษที่ได้มาตรฐานสองฉบับ คือฉบับของ BDAG¹⁷ และฉบับของ Thayer¹⁸ ระบุว่า “การนมัสการ” เป็นเพียงความหมายรองหรือเป็นความหมายที่แตกออกมาของ *proskyneō* ต่อไปนี้เป็นการให้คำนิยาม *proskyneō* ของฉบับ BDAG โดยยกมาตรงนี้แบบคำต่อคำที่เว้นการอ้างอิง (ตัวหนาในที่เดียวเป็นของผม)

- การแสดงท่าทีหรืออากัปกิริยาการฟั่งพาวอย่างสิ้นเชิงของคน ๆ หนึ่ง หรือการยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจระดับสูง
- (หมอบกราบ และ) นมัสการ
- ก้มค่านับต่อ
- หมอบกราบตรงหน้า
- ให้ความเคารพนับถือต่อ
- ต้อนรับด้วยความเคารพ

พจนานุกรมฉบับ Thayer ให้คำนิยาม *proskyneō* ในแบบเดียวกันดังต่อไปนี้, การยกอ้างเป็นแบบคำต่อคำ โดยเว้นการอ้างอิง (และตัวหนาในที่เดียวเป็นของผม)

- การจับมือคน ๆ หนึ่ง เป็นสัญลักษณ์ของความเคารพนับถือ
- การหมอบราบลงถึงดินโดยหน้าผากแตะพื้นดิน เป็นการแสดงความเคารพนับถืออย่างสุดซึ้ง
- การคุกเข่าหรือหมอบกราบเพื่อแสดงถึงความเคารพ (กับใครสักคน) หรือการก้มค่านับ ไม่ว่าจะเพื่อแสดงความนับถือหรือเป็นการอ้อนวอน
- เป็นการใช้ ก. แสดงความเคารพต่อมนุษย์ที่มีตำแหน่งที่สูง
- ข. แสดงความเคารพสักการะต่อพระเจ้าและพระคริสต์ที่เสด็จสู่สวรรค์ ต่อทูตสวรรค์ และต่อพวกผี: อย่างแท้จริง (หรือ **นมัสการ**)

ในพจนานุกรมภาษากรีก-อังกฤษฉบับ BDAG และฉบับ Thayer คำเล็ก ๆ สองคำที่เป็นตัวหนา เป็นคำนิยามเดี่ยวเท่านั้นของ *proskyneō* ที่เกี่ยวข้องกับการนมัสการพระเจ้า! ในพจนานุกรมทั้งสองฉบับนี้ ให้ความคิดเกี่ยวกับการนมัสการน้อยกว่าความคิดเกี่ยวกับการคุกเข่าหรือการกราบไหว้กว่ามาก ความจริงแล้ว มีเพียงหนึ่งในสี่เท่านั้นของการอ้างอิงของฉบับ BDAG ที่เกี่ยวข้อง กับ “การนมัสการ” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ในพระคัมภีร์ใหม่นั้น ความหมายพื้นฐานของ *proskyneō* ไม่ใช่การนมัสการ แต่เป็นการคุกเข่าหรือการกราบไหว้ ความหมายของ “การนมัสการ” นั้นเป็นไปได้ในบางบริบท แต่เป็นความหมายที่แตกออกมา

¹⁷ Bauer-Danker-Arndt-Gingrich, Greek Lexicon of the New Testament

¹⁸ Thayer's Greek-English lexicon

นั่นก็หมายความว่า เราจะไม่สามารถสรุปได้ว่า พระเยซูทรงเป็นพระเจ้าเพียงเพราะข้อเท็จจริงที่ว่า *proskyneō* ถูกนำไปใช้กับพระองค์ เราต้องการหลักฐานมากขึ้นนอกเหนือจากข้อเท็จจริงดังกล่าวที่แทบไม่พอ

ข้อเท็จจริง # 2 แม้จะมีการใช้ *Proskyneō* อย่างต่อเนื่องในพระคัมภีร์ใหม่ แต่ก็แทบไม่ได้ใช้กับพระเยซูอีก หลังจากที่พระองค์เสด็จสู่สวรรค์!

คำว่า *proskyneō* มีปรากฏ 60 ครั้งในพระคัมภีร์ใหม่ โดยมีปรากฏ 29 ครั้งในพระกิตติคุณทั้งสี่เล่ม และปรากฏ 31 ครั้งหลังพระกิตติคุณ ดังนั้นการปรากฏของ *proskyneō* จึงเกือบจะสมดุลเท่า ๆ กัน (29 ต่อ 31) ระหว่างพระกิตติคุณกับส่วนที่เหลือของพระคัมภีร์ใหม่

ความสมดุลของ 29 ต่อ 31 นี้ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิงกับความไม่สมดุลของ 15 ต่อ 2 ต่อไปนี้ โดยที่ *proskyneō* ถูกใช้ 15 ครั้งกับพระเยซูในพระกิตติคุณสี่เล่ม มีเพียงสองครั้งที่ใช้กับพระเยซูหลังจากพระกิตติคุณ! ความไม่สมดุลของ 15 ต่อ 2 นี้ จะเห็นได้ในตารางต่อไปนี้ซึ่งเราจะเรียกว่าตารางที่ “สั้นกว่า”

การปรากฏ 17 ครั้งของ <i>proskyneō</i> ที่ใช้กับพระเยซูคริสต์ในพระคัมภีร์ใหม่	
พระกิตติคุณทั้งสี่ (15 ครั้ง)	หลังพระกิตติคุณ (2 ครั้ง)
มัทธิว 2:2	ฮีบรู 1:6
มัทธิว 2:8	วิวรณ์ 5:14
มัทธิว 2:11	
มัทธิว 4:9	
มัทธิว 8:2	
มัทธิว 9:18	
มัทธิว 14:33	
มัทธิว 15:25	
มัทธิว 20:20	
มัทธิว 28:9	
มัทธิว 28:17	
มาระโก 5:6	
มาระโก 15:19	
ลูกา 24:52	
ยอห์น 9:38	

จงสังเกตความไม่สมดุลระหว่างสองคอลัมน์

ตารางถัดไปที่ยาวกว่า จะแสดงรายการของการปรากฏทั้งหมด 60 ครั้งของ *proskyneō* ที่พบในพระคัมภีร์ใหม่ภาษากรีกฉบับ NA28 ตารางแบ่งออกเป็นสองส่วนที่เหมือนกันคือ พระกิตติคุณทั้งสี่ที่มีการปรากฏ 29 ครั้ง และปรากฏหลังพระกิตติคุณ 31 ครั้ง ในตารางที่ยาวกว่านี้มีการปรากฏ 17 ครั้ง ที่กล่าวถึงพระเยซูซึ่งเน้นเป็นตัวหนาและตรงกับ 17 ข้อที่แสดงรายการในตารางที่สั้นกว่า

การปรากฏทั้งหมด 60 ครั้งของ <i>proskyneō</i> ในพระคัมภีร์ใหม่ภาษากรีก							
มัทธิว	2:2,	2:8,	2:11,	4:9,	4:10,	8:2,	9:18,
	14:33,	15:25,	18:26,	20:20,	28:9,	28:17	
มาระโก	5:6,	15:19					
ลูกา	4:7,	4:8,	24:52				
ยอห์น	4:20,	4:21,	4:22,	4:22,	4:23,	4:23,	4:23,
	4:24,	4:24,	9:38,	12:20			
กิจการ	7:43,	8:27,	10:25,	24:11			
1 โครินธ์	14:25						
ฮีบรู	1:6,	11:21					
วิวรณ์	3:9,	4:10,	5:14,	7:11,	9:20,	11:1,	11:16,
	13:4,	13:4,	13:8,	13:12,	13:15,	14:7,	14:9,
	14:11,	15:4,	16:2,	19:4,	19:10,	19:10,	19:20,
	20:4,	22:8,	22:9				

จากทั้งสองตารางนี้ เราจะเห็นว่าไม่มีการใช้ *proskyneō* กับพระเยซูอีกต่อไปหลังจากพระกิตติคุณทั้งสี่เล่ม โดยยกเว้นเพียงสองข้อคือ ฮีบรู 1:6 และวิวรณ์ 5:14 แต่ฮีบรู 1:6 ไม่นับเป็นข้อยกเว้น เพราะไม่ใช่อยู่หลังจากพระกิตติคุณ แต่เป็นการอ้างอิงถึงการประสูติของพระเยซู

และอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระองค์ทรงนำพระบุตรหัวปีนั้นเข้ามาในโลก พระองค์ตรัสว่า “ให้ทูตสวรรค์ทั้งหมดของพระเจ้ากราบนมัสการพระบุตร” (ฮีบรู 1:6, อ้างถึงสดุดี 97:7, ฉบับ LXX 96:7)¹⁹

¹⁹ ฉบับ 1971 แปลฮีบรู 1:6 ว่า “และอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระองค์ทรงนำพระบุตรองค์หัวปีนั้นเข้ามาในโลก ก็ตรัสว่าให้บรรดาพวกทูตสวรรค์ของพระเจ้ากราบไหว้ท่าน” (ผู้แปล)

ข้อนี้มาจากตอนหนึ่งในฮีบรูที่ประกาศว่า พระเยซูทรงอยู่เหนือกว่าบรรดาทูตสวรรค์ แต่ในข้อนี้ไม่ได้ยึดความคิดเรื่องการนมัสการ พระคัมภีร์ฉบับนิวเยรูซาเล็มหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “นมัสการ” ในฮีบรู 1:6 เมื่อกล่าวว่า “ให้ทูตสวรรค์ทั้งหมดของพระเจ้ากราบไหว้พระองค์” ฉบับโอทีเอ็นที²⁰ ใช้คำว่า “ทูตสวรรค์ทั้งหมดของพระเจ้าจะต้องเคารพนับถือพระองค์” ฉบับวีเอสอีใช้คำว่า “ให้ทูตสวรรค์ทั้งหมดของพระเจ้ากราบไหว้พระองค์”

แต่ข้อที่สำคัญมากกว่าสำหรับผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพก็คือวิวรณ์ 5:14 เพราะเป็นข้อเดียวในพระคัมภีร์ใหม่ที่ใกล้เคียงกับการนมัสการอย่างชัดเจนกับพระเยซู จากข้อเท็จจริงที่ว่า *proskyneō* ใช้กับพระเยซูพร้อมกันกับพระเจ้า เดียวเราจะพิจารณาข้อนี้กัน

ทำไมจู่ ๆ การใช้คำนี้ก็ลดลง?

อะไรที่อาจเป็นเหตุในการลดการใช้คำนี้อย่างทันทีทันใด ซึ่งที่จริงแล้วใกล้เคียงกับการหายไป ในการใช้ *proskyneō* กับพระเยซูหลังจากพระกิตติคุณ (มีเพียงสองครั้งเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วมีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น นั่นคือ ความไม่สมดุลของ 16 ต่อ 1) แม้จะมีการใช้ *proskyneō* อย่างต่อเนื่องในพระคัมภีร์ใหม่?

เงื่อนไขปัญหาที่พบในข้อเท็จจริงสำคัญคือ เส้นแบ่งระหว่างพระกิตติคุณกับส่วนที่เหลือของพระคัมภีร์ใหม่ ยังเป็นเส้นแบ่งระหว่างพระเยซูที่อยู่ในโลกกับพระเยซูที่เสด็จสู่สวรรค์ด้วย ในขณะที่พระเยซูยังทรงอยู่บนโลก คนทั้งหลายได้กราบลงต่อพระองค์ แต่หลังจากที่พระองค์ได้เสด็จขึ้นสู่สวรรค์แล้ว พระองค์ก็ไม่ได้ช่วยให้คนทั้งหลายมากราบพระองค์อีกต่อไป

ดังนั้นเมื่อ *proskyneō* ใช้กับพระเยซู นั่นมันก็ควรจะเข้าใจว่าเป็นการกราบไหว้พระองค์หรือการคุกเข่าต่อพระองค์ มากกว่าเป็นการนมัสการพระองค์ว่าเป็นพระเจ้า หลังจากพระเยซูเสด็จสู่สวรรค์ ภายของพระองค์ไม่ได้อยู่บนโลกอีกต่อไปที่จะให้คนทั้งหลายคุกเข่าหรือกราบลงต่อพระองค์ นั่นเป็นเหตุผลที่พระคัมภีร์ใหม่จึงหยุดใช้ *proskyneō* กับพระเยซูหลังจากที่พระองค์เสด็จขึ้นสู่สวรรค์

แต่ถ้าเราเฝ้าดูมุมมองของความเชื่อในตรีเอกานุภาพว่า *proskyneō* หมายถึงการนมัสการพระเยซูเป็นพระเจ้า มันก็ไม่มีเหตุผลชัดเจนที่การนมัสการจะหยุดลงหลังจากที่พระองค์เสด็จสู่สวรรค์ เพราะถ้าพระเยซูทรงเป็นพระเจ้าอย่างที่พระองค์ทรงเป็นตามความเชื่อในตรีเอกานุภาพแล้วละก็ การนมัสการพระเจ้าก็ควรดำเนินต่อไปแม้ว่าพระเยซูจะไม่ได้ทรงอยู่แล้ว เพราะว่าพระเจ้าผู้สถิตอยู่ทุกหนทุกแห่ง จะทรงสามารถรับการนมัสการได้ในทุกที่ทุกแห่งในจักรวาลนี้ อันที่จริง ถ้าพระเยซูทรงเป็นพระเจ้าจริง ๆ เราก็ควรคาดหวังว่าจะมีการนมัสการเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่ลดน้อยลงในการใช้ *proskyneō* กับพระเยซูหลังจากที่พระองค์เสด็จสู่สวรรค์ เพราะพระเยซูผู้ฟื้นคืนพระชนม์ ตอนนี้อยู่เป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าที่ได้รับการยกย่องสูงสุด ผู้ที่ได้รับพระนามเหนือนามทั้งปวง

²⁰ Idiomatic Translation of the New Testament (ITNT)

ตามลำดับเวลาแล้ว ครั้งสุดท้ายที่มีการใช้ *proskyneō* กับพระเยซูก่อนวิวรณ์ 5:14 ก็คือในลูกา 24:52 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระองค์เสด็จสู่สวรรค์พอดี! นี่ไม่ใช่เรื่องบังเอิญ ลูกา 24:52 มีความสำคัญที่สุดในการกำหนดจุดตัดอย่างชัดเจนที่เส้นแบ่งระหว่างพระเยซูที่อยู่ในโลกกับพระเยซูที่เสด็จสู่สวรรค์

ข้อเท็จจริง # 3 *Proskyneō* ใช้โดยยอห์นเป็นส่วนใหญ่ แต่เขาแทบไม่เคยใช้กับพระเยซูเลย!

จากการปรากฏของ *proskyneō* 60 ครั้งในพระคัมภีร์ใหม่ เราจะพบ 35 ครั้งในการเขียนของยอห์น เทียบกับอีก 25 ครั้งในส่วนที่เหลือของพระคัมภีร์ใหม่ ซึ่งทำให้ *proskyneō* เป็นคำที่ยอห์นใช้มากกว่าใคร แต่ยอห์นใช้คำนี้กับพระเยซูเพียงสองครั้งในการเขียนทั้งหมดของเขา! (ดูตารางที่ยาวกว่าด้านบน) สองครั้งที่กล่าวถึงนี้อยู่ในยอห์น 9:38 (ชายคนหนึ่งที่หายจากตาบอด แล้วมากกราบลงตรงหน้าพระเยซู)²¹ และวิวรณ์ 5:14 (ข้อที่เราได้สังเกตและจะกล่าวถึงต่อไป)

ในทางกลับกันนั้น ยอห์นใช้ *proskyneō* สิบครั้งในความหมายที่สมบูรณ์ของการนมัสการกับซาตาน หรือสัตว์ร้าย หรือรูปจำลองของมัน!²²

แม้ *proskyneō* จะเป็นคำที่ยอห์นใช้มากกว่าใคร แต่ยอห์นก็แทบจะไม่เคยใช้กับพระเยซู ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่น่าแปลกใจว่า บรรดาผู้เชื่อในตรีเอกานุภาพมองการเขียนของยอห์นว่าสนับสนุนศาสนศาสตร์เกี่ยวกับพระคริสต์อย่างเต็มที่ แต่จริงๆ แล้วไม่มีอะไรที่น่าแปลกใจในเรื่องนี้เลย เพราะในพระกิตติคุณยอห์นนี่เองที่พระเยซูทรงประกาศว่า พระบิดาของพระองค์เป็นพระเจ้าเพียงแท่งเพียงองค์เดียว (ยอห์น 17:3)²³ ในพระกิตติคุณเดียวกันนี้ (ยอห์น) เราจะเห็นความมุ่งหมายในพระทัยของพระเยซู เมื่อพระองค์ทรงเตือนให้เรานมัสการพระบิดาของพระองค์ที่ว่า “นมัสการพระบิดา” (ยอห์น 4:21)²⁴ และ “คนที่ไม่มีการอย่างแท้จริง จะนมัสการพระบิดาด้วยจิตวิญญาณและความจริง เพราะว่าพระบิดาทรงแสวงหาคนเช่นนั้นมานนมัสการพระองค์” (ข้อ 23)

ข้อเท็จจริง # 4 กลุ่มคำ *latreuein* ไม่เคยใช้กับพระเยซู

เราจะอธิบายประเด็นที่สี่ ดังต่อไปนี้

- โดย “กลุ่มคำ” เราหมายถึงกลุ่มของคำภาษากรีก ซึ่งเป็นกลุ่มของคำที่มีรากศัพท์เดียวกัน ตอนนี้อยู่ที่กลุ่มคำ *latreuein* ซึ่งประกอบด้วยสามคำคือ *latreuein*, *latreia*, *leitourgein*

²¹ ยอห์น 9:38 เขาจึงทูลว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้า ข้าพระองค์วางใจ” แล้วเขาก็กราบไหว้พระองค์

²² วิวรณ์ 13:4 (2x); 13:8; 13:12; 13:15; 14:9; 14:11; 16:2; 19:20; 20:4

²³ ยอห์น 17:3 “และนี่แหละคือชีวิตนิรันดร์ คือการที่พวกเขาจะรู้จักพระองค์ ผู้ทรงเป็นพระเจ้าเพียงแท่งองค์เดียว และรู้จักพระเยซูคริสต์ที่พระองค์ทรงใช้มา”

²⁴ ยอห์น 4:21 พระเยซูตรัสกับนางว่า “หญิงเอ๋ย เชื่อเราเถิด คงมีสักวันหนึ่งที่พวกเธอจะไม่ได้นมัสการพระบิดาทั้งที่ภูเขานี้หรือที่เยรูซาเล็ม”

- สามคำนี้มีความหมายตามลำดับคือ (i) การรับใช้ที่เป็นกิจกรรมทางศาสนา (ii) การอุทิศตัวทางศาสนา (iii) การปรนนิบัติทางศาสนา คำว่า “ทางศาสนา” เกี่ยวข้องกับการอุทิศตัวทางศาสนาแต่พระเจ้า
- ข้อเท็จจริงที่สำคัญตรงนี้คือ กลุ่มคำ *latreuein* แสดงถึงการนมัสการพระเจ้ามากยิ่งขึ้นกว่ากลุ่มคำอื่นในพระคัมภีร์ใหม่ แต่ก็ไม่เคยใช้กับพระเยซู!

เจมส์ ดี จี ดันน์ ได้อธิบายว่ากลุ่มคำ *latreuein* ไม่เคยใช้กับพระเยซู ในข้อ 1.2 ในหนังสือของเขาที่ชื่อ *คริสเตียนในยุคแรกนมัสการพระเยซูไหม? หลักฐานในพระคัมภีร์ใหม่*²⁵

ข้อความที่ตัดตอนมาต่อไปนี้มาจากหน้า 13-15 ในหนังสือของเขา (โดยได้เว้นเชิงอรรถและเพิ่มตัวหนา) หากคุณต้องการจะข้ามรายละเอียดเหล่านี้ ก็ให้อ่านเฉพาะคำที่เป็นตัวหนา

คำพ้องความหมายใกล้เคียงที่พบมากที่สุด คือ *latreuein* ซึ่งโดยทั่วไปหมายถึง “รับใช้” แต่ทั้งนี้ในวรรณกรรมเกี่ยวกับพระคัมภีร์นั้น การอ้างอิงมักจะเป็นการรับใช้ในทางศาสนาเสมอ การปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา ‘การรับใช้ทางศาสนา’ . . .

และในพระคัมภีร์หลาย ๆ ตอน จะแปล *latreuein* ว่า ‘นมัสการ’ ในฉบับภาษาอังกฤษ จะสังเกตได้ว่าในแต่ละกรณีนั้น กรรมของคำกริยาที่รับการรับใช้ หรือรับการนมัสการก็คือพระเจ้า นอกเหนือจากการอ้างอิงครั้งหรือสองครั้งถึงการนมัสการอย่างไม่ถูกต้องแล้ว การอ้างอิงก็มักจะเป็นการปฏิบัติทางศาสนาหรือการนมัสการพระเจ้าเสมอ ไม่มีกรณีใดในพระคัมภีร์ใหม่ที่มีการพูดถึงการถวายนมัสการทางศาสนา (*latreuein*) กับพระเยซู . . .

เช่นเดียวกับ *latreuein* ทั้งคำนามที่เข้าคู่กันคือ *latreia*, ‘การรับใช้ การนมัสการ (ทางศาสนา)’ มันจะหมายถึงการนมัสการพระเจ้าเสมอ ... ตรงนี้เราจะต้องสังเกตว่าจำนวนการอ้างอิงของ *latreia* มีจำกัดมาก และ ‘การรับใช้หรือการนมัสการ’ ตรงนี้ก็เช่นกันที่ไม่เคยมีแนวคิดว่าเป็นการถวายแด่พระเยซู . . .

โปรดจำไว้ว่ากลุ่มคำ *latreuein* เป็นคำที่ใกล้เคียงที่สุดสำหรับถวายนมัสการ ‘นมัสการทางศาสนา’ ความจริงที่ว่าคำนี้ไม่เคยถูกนำมาใช้กับ ‘การอุทิศตนทางศาสนา’ กับพระคริสต์ในพระคัมภีร์ใหม่นั้น ค่อนข้างน่าแปลกใจสำหรับวิทยานิพนธ์หลักของเฮอร์ทาโด²⁶ และควรจะได้รับ ความสนใจสักหน่อย

สรุปข้อเท็จจริงสี่ข้อ: พระเยซูไม่ได้รับการนมัสการว่าเป็นพระเจ้า

เราได้เสนอข้อเท็จจริงสี่ข้อที่สามารถตรวจสอบความเป็นจริงได้อย่างไม่ลำเอียง ตามพระคัมภีร์ และอย่างเป็นกลาง ข้อเท็จจริงสี่ประการนี้ไม่มีข้อใดที่สรุปได้โดยตัวของมันเอง แต่เมื่อนำข้อเท็จจริงทั้งสี่นี้มารวมกัน ข้อเท็จจริงเหล่านี้จะแสดงให้เห็นอย่างไม่มีข้อสงสัยเลยว่า เมื่อใช้ *proskyneō* กับพระเยซูก็จะ

²⁵ James D.G. Dunn's *Did the First Christians Worship Jesus? The New Testament Evidence*

²⁶ Hurtado นักวิชาการพระคัมภีร์ใหม่และนักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับคริสเตียนในยุคแรก (ผู้แปล)

หมายถึงการคุกเข่าลงต่อพระเยซู หรือให้ความเคารพนับถือต่อพระองค์ หรือถวายบังคมต่อพระองค์ แต่ไม่ได้เป็นการนมัสการพระองค์ว่าเป็นพระเจ้า ในทางตรงกันข้าม พระเยซูทรงเตือนเราให้นมัสการผู้ที่พระองค์ทรงเรียกว่า “พระบิดาของเราและพระบิดาของพวกท่าน” และ “พระเจ้าของเราและพระเจ้าของพวกท่าน” (ยอห์น 20:17)²⁷ การนมัสการที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่การนมัสการพระเยซู แต่เป็นการนมัสการด้วยกันกับพระเยซู หรือโดยทางพระเยซู

หมายเหตุเพิ่มเติม: กรณีพิเศษของวิวรณ์ 5:14

จากการปรากฏ 60 ครั้งของ *proskyneō* ในพระคัมภีร์ใหม่นั้นจะพบในวิวรณ์ 24 ครั้ง นั่นเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูง (40%) สำหรับหนังสือหนึ่งเล่ม แต่ก็ไม่มีกรณีใดของ 24 กรณีในวิวรณ์ที่ใช้ *proskyneō* กับพระเยซู นอกจากข้อยกเว้นเดียวของวิวรณ์ 5:14 ที่ผู้อาวุโสในสวรรค์ทั้ง 24 คน “นมัสการ” ทั้งพระเจ้าและพระเยซู การนมัสการตรงนี้ (*proskyneō*, ที่เห็นเป็นตัวหน้าด้านล่าง) ไม่ได้มุ่งไปที่พระเยซูเพียงผู้เดียว แต่ยังมุ่งไปที่พระเจ้าผู้ประทับบนพระที่นั่งของพระองค์ด้วย

และข้าพเจ้าก็ได้ยินเสียงสิ่งที่ทรงสร้างทั้งหมดในสวรรค์ และบนแผ่นดินโลก และใต้แผ่นดินโลก และในทะเล และทุกสิ่งซึ่งอยู่ในนั้น ร้องว่า “ขอให้คำสดุดี พระเกียรติ พระสิริและอำนาจ จะมีแต่พระองค์ผู้ประทับบนพระที่นั่ง และแต่พระเมษโปดก ตลอดไปและเป็นนิรันดร์” แล้วสิ่งมีชีวิตทั้งสิ้นนั้นก็ร้องว่า “อาเมน!” และบรรดาผู้อาวุโสก็ทรุดตัวลงและนมัสการ (วิวรณ์ 5:13-14 ฉบับ ESV)

นี่เป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญ คือในหนังสือวิวรณ์ที่นอกจากวิวรณ์ 5:14 *proskyneō* มักจะใช้กับพระเจ้าพระบิดาเสมอ และไม่เคยใช้กับพระเยซูโดยไม่มีข้อยกเว้น (เราจะไม่นับการนมัสการสัตว์ร้ายหรือรูปจำลองของมัน) ดังนั้นมันจึงชัดเจนว่า เมื่อใด *proskyneō* ถูกใช้กับทั้งพระเจ้าและพระเยซูในวิวรณ์ 5:14 เพียงข้อเดียวนั้น จะเป็นพระเจ้าและไม่ใช้พระเยซู ที่เป็นเหตุผลหลักของการใช้ *proskyneō* นี้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ว่า ในบริบทที่ถัดมาของวิวรณ์ 5:14 ผู้ที่เป็นศูนย์กลางก็คือพระเจ้า ผู้ประทับบนพระที่นั่งของพระองค์

สิ่งนี้เตือนเราถึงวิธีที่ชนอิสราเอลกราบลงต่อพระพักตร์พระเจ้า และต่อหน้ากษัตริย์ดาวิด (โปรดสังเกตถ้อยคำที่เป็นตัวหนา)

1 พงศาวดาร 29:20 แล้วดาวิดก็ตรัสกับชุมนุมชนทั้งหมดว่า “จงถวายสาธุการแด่พระยาห์เวห์พระเจ้าของพวกท่านเถิด!” และชุมนุมชนทั้งหมดก็สรรเสริญพระยาห์เวห์ พระเจ้าแห่งบรรพบุรุษของพวกเขา และกราบถวายบังคมต่อพระยาห์เวห์และต่อกษัตริย์” (ฉบับ NJB)²⁸

²⁷ ยอห์น 20:17 พระเยซูตรัสกับนางว่า “จงไปหาพวกพี่น้องของเรา และบอกเขาว่าเรากำลังจะขึ้นไปหาพระบิดาของเราและพระบิดาของพวกท่าน ไปหาพระเจ้าของเราและพระเจ้าของพวกท่าน”

²⁸ ฉบับอมตธรรมร่วมสมัยแปลว่า “แล้วดาวิดตรัสกับชุมนุมประชากรทั้งปวงว่า ‘จงสรรเสริญพระยาห์เวห์พระเจ้าของท่าน’ เขาทั้งปวงก็หมอบกราบต่อหน้าองค์พระผู้เป็นเจ้าและกษัตริย์ และสรรเสริญพระยาห์เวห์พระเจ้าของบรรพบุรุษของพวกเขา” (ผู้แปล)

คำว่า “กราบถวายบังคม” ตรงนี้สอดคล้องกับ *proskyneō* ในพระคัมภีร์ฉบับเซปทัวจินต์ (LXX) การใช้ *proskyneō* ในข้อ 1 พงศาวดาร 29:20 นี้ มีความสำคัญมากเพราะมันบอกเราว่า พระคัมภีร์ฉบับเซปทัวจินต์ไม่ลังเลที่จะใช้ *proskyneō* กับดาวิดในขณะที่ก็ใช้กับพระยาห์เวห์ด้วย! ความคล้ายคลึงกันนี้ระหว่างดาวิดใน 1 พงศาวดาร 29:20 กับพระเยซูในวิวรณ์ 5:14 เด่นชัดขึ้นด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า พระเยซูทรงเป็นพระเมสสิยาห์ผู้มาจากเชื้อสายของดาวิด

เราสังเกตเห็นเพิ่มเติมว่าใน 1 พงศาวดาร 29: 20 นี้ ผู้ที่ถูกมุ่งหมายให้รับการนมัสการโดยหลัก ๆ นั้น ไม่ใช่ดาวิดแต่เป็นพระยาห์เวห์ จากข้อเท็จจริงที่ดาวิดกล่าวว่า “บัดนี้ จงถวายสาธุการแด่พระยาห์เวห์พระเจ้าของพวกท่านเถิด” แต่นั่นก็ไม่ได้ตัดโอกาสดาวิด (หรือพระเยซูในวิวรณ์ 5:14) จากการเป็นผู้รับ *proskyneō* ร่วมกับพระยาห์เวห์!

ข้อความส่วนตัว

ผมจะถวาย *proskyneō* ด้วยใจจริงเสมอต่อพระเยซูคริสต์ องค์ผู้เป็นเจ้าของและพระผู้ช่วยให้รอดของผม ผู้ที่ทรงรักผมและประทานพระองค์เองเพื่อผม แต่ผมจะไม่ทำสิ่งนี้ในลักษณะของการไหว้รูปเคารพ แต่ตรงกันข้าม ผมจะทำตามตัวอย่างของพระองค์เสมอใน “การนมัสการพระบิดา” (ยอห์น 4:21) แท้จริงแล้ว “คนที่นมัสการอย่างแท้จริง จะนมัสการพระบิดาด้วยจิตวิญญาณและความจริง เพราะว่าพระบิดาทรงแสวงหาคนเช่นนั้นมานนมัสการพระองค์” (ข้อ 23)

ผู้อ่านที่รัก ขอให้คุณและผมเป็นผู้นมัสการพระยาห์เวห์ พระเจ้าและพระบิดาของเราผู้เปี่ยมด้วยความรักอย่างแท้จริงตลอดไป พระองค์ผู้ที่พระเยซูทรงเรียกว่า “พระบิดาของเราและพระบิดาของพวกท่านพระเจ้าของเราและพระเจ้าของพวกท่าน” (ยอห์น 20:17) ทั้งหมดนี้ก็เพื่อที่จะยกย่องและถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าที่เที่ยงแท้องค์เดียว และพระเยซูคริสต์พระบุตรของพระองค์